

Ще одним альтернативним джерелом фінансування даної сфери є власна комерційна діяльність закладів культури, основою якої є платні послуги на види діяльності, що користуються підвищеним попитом у населення. Проведення щорічних Всеукраїнських ярмарок, творчих конкурсів, фестивалів, культурних заходів допоможе привабити іноземних туристів, а з ними й іноземний інвестиційний капітал.

Отже, недоліками бюджетного фінансування культури та мистецтва в Україні є: невизначеність пріоритетів; наявність великої кількості державних програм та заходів, що фінансуються з бюджету; відсутність конкурсних механізмів у фінансуванні конкретних програм; переважання поточних видатків над видатками розвитку; недофінансування даної сфери тощо. Тому держава повинна усіляко сприяти залученню альтернативних джерел фінансування, забезпечувати податкові й кредитні пільги для самих закладів культури і мистецтва та для суб'єктів, що надають їм фінансову підтримку.

Література:

1. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. №2778-УІ. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17.
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Глухова Валентина Іванівна

*К.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і фінансів
Кременчуцького національного університету ім. М. Остроградського*

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ПОДАТКОСПРОМОЖНИХ ГРОМАДАХ

У процесі трансформації місцевого самоврядування принципове значення має належне забезпечення фінансової самостійності територіальних громад, яка можлива за умови реалізації конституційного принципу автономності місцевих бюджетів. Сьогодні фінансова неспроможність територіальних громад в Україні спричинена у значній мірі особливостями національної бюджетної системи, а саме обмеженістю дохідної бази місцевих бюджетів. Тому, гостро стоїть питання про

збільшення обсягу фінансових ресурсів у розпорядженні органів місцевого самоврядування і формування фінансово спроможних територіальних громад.

Дослідженню питань фінансового забезпечення розвитку місцевих територіальних громад, формуванню їх доходів присвячені праці таких науковців, як: О. П. Кириленко [1], Л. В. Лисяк [2], В. Г. Дем'янишина, С. І. Юрія [3] та ін. Однак незважаючи на значну кількість публікацій, питання формування доходів місцевих бюджетів є актуальними.

Розглянемо стан формування доходної бази місцевого бюджету міста Кременчука Полтавської області, яке є одним із високорозвинених промислових регіонів і характеризується значною часткою участі у всіх доходах (без міжбюджетних трансфертів) зведеного бюджету області – 13%. Бюджет м. Кременчука є донором. Територіальна громада міста є податкоспроможною, об'єднання у 2015 р. не здійснювалося.

Всього доходи місцевого бюджету м. Кременчука за 2012-2016 рр. з урахуванням міжбюджетних трансфертів зросли на 78,4% і становили в 2016 році 1780 млн. грн. Без міжбюджетних трансфертів доходна база збільшилася з 668,8 млн. грн. до 889,9 млн. грн., або на 33,1%, причому доходи загального фонду за цей період зросли у 2,0 рази, а доходи спеціального фонду, навпаки знизилися у 1,8 рази.

Попри загальну зростаючу динаміку, план по доходах у 2013–2015 рр. не виконувався, що пояснюється завищенням планових розрахункових показників та кризовими явищами в економіці.

Значну частину в доходах міського бюджету становлять міжбюджетні трансферти, надходження яких протягом останніх 5 років збільшилися у 2,7 рази (у 2016 р. їх сума становила 890 млн. грн.). Причиною цього є запровадження, згідно із змінами до Бюджетного кодексу України, нових видів трансфертів: освітньої, медичної субвенцій (наприклад, надходження у 2016 р. освітньої субвенції становлять 162,9 млн. грн., а медичної – 152,6 млн. грн.). Відповідно, в структурі всіх доходів питома вага трансфертів зросла з 33% у 2012 р. до 50% у 2016р.

Темп приросту податкових надходжень, частка яких відповідно в доходній частині становить 57,8% (2012 р.) і 44,3% (2016 р.) переважає над всіма іншими доходами, крім трансфертів. Обсяг податкових надходжень за 2012-2016 рр. зріс на 207,5 млн. грн., або на 35,9% , надходження основного їх виду – ПДФО у 1,2 рази, місцевих податків і зборів – у 7,2 рази за рахунок зарахування з 2015 року до них плати за землю.

Податок на доходи фізичних осіб продовжує зберігати позицію найвагомішого за обсягом джерела дохідної частини бюджету м. Кременчука, його частка становить 70,0% у 2012 р., 60,1% – 2016 р. Надходження цього податку за 2012–2016 рр., незважаючи на законодавчу зміну порядку перерозподілу на користь державного бюджету, збільшилися на 67,4 млн. грн., або на 16,7%, причиною чого є зростання ставки оподаткування з 15% до 18%, заробітної плати. Другим за обсягом джерелом надходжень до місцевого бюджету міста Кременчука є плата за землю. Доходи цього податку за увесь період майже не змінилися, а з прийняттям змін до Податкового кодексу України у 2015 році є складовою місцевих податків та зборів, внаслідок чого частка їх в доходах збільшилася з 5% у 2012 р. до 27% у 2016 р.

Таким чином, основна частина доходів бюджету м. Кременчука утворюється за рахунок частки від загальнодержавних податків, що обумовлює обмеженість його фіскальної незалежності.

Обсяг неподаткових надходжень за 2012-2016 рр. збільшився на 19,6 млн. грн., або на 25,3%. Аналізуючи структуру неподаткових доходів бюджету м. Кременчука, можна стверджувати, що вагому частку становлять власні надходження бюджетних установ (2012 – 59,8%, 2016 – 62,7%), вони залишаються стабільними в динаміці, що є наслідком активізації платних послуг у невиробничій сфері з огляду на зменшення масштабів бюджетного фінансування.

Хоча фінансовий стан бюджету м. Кременчука за період реформування в напрямку децентралізації відносно стійкий, однак для збільшення власної доходної бази доцільно внести корективи в механізм розрахунку реверсної дотації з метою стимулювання територіальної громади в нарощуванні економічного потенціалу, створення додаткових робочих місць.

Для досягнення реальної фінансової самостійності місцевих бюджетів України, збільшення обсягів їх доходів та збалансованості пропонується:

— чітко визначити в бюджетному законодавстві податкові та видаткові повноваження місцевих органів влади, причому на різних рівнях, відповідно розмежувати доходи і видатки між бюджетами;

— удосконалити методику обчислення міжбюджетних трансфертів, обґрунтувавши нормативи бюджетної забезпеченості;

— передати в розпорядження органів місцевого самоврядування частково загальнодержавні податки, надходження від яких тісно пов'язані з результатами функціонування економіки регіону (податок на додану

вартість та податок з прибутку підприємств), встановлюючи нормативи відрахувань від цих регулюючих податків однакові для всіх регіонів на тривалий час;

— внести зміни у податкове законодавство щодо розширення можливостей органів місцевого самоврядування відносно місцевого оподаткування. Одним із напрямів його вдосконалення може бути впровадження місцевих екологічних податків за забруднення повітря, лісів та водоймищ. Такі податки можуть бути рушійним важелем у покращенні екологічної ситуації та збереженні навколишнього середовища, що особливо важливо для промислових міст;

— розробити та запровадити дієві податково-бюджетні важелі щодо зацікавленості місцевих органів самоврядування в інноваційно-інвестиційному економічному розвитку всіх регіонів;

— підвищувати наукову обґрунтованість планових доходів місцевих бюджетів, застосовуючи економетричні методи бюджетного планування.

Література:

1. Кириленко О. П. Теоретичні та практичні аспекти фінансового механізму забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні. *Світ фінансів*. 2017. №1. С. 17–27.

2. Лисяк Л. В. Розвиток міжбюджетних відносин в Україні в умовах податкового реформування. *Економічний простір*. 2014. №81. С. 125–137.

3. Юрій С. І. Бюджетна система : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. 624 с.

Горин Володимир Петрович

*К.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Одним із найважливіших завдань економічної політики на сучасному етапі державотворення є підвищення суспільного добробуту. Реалізація цього завдання вимагає проведення ефективної соціальної політики, спрямованої на формування матеріального добробуту населення і задоволення його інтересів, в тому числі через впровадження інноваційних підходів до вирішення соціальних проблем. Негативні